

Uluslararası Sistemde Değişen Dinamikler: ABD-Çin Rekabeti Bağlamında ABD Ulusal Strateji Belgelerinin İçerik ve Söylem Analizi

Changing Dynamics in the International System: A Content and Discourse Analysis of U.S. National Strategy Documents in the Context of U.S.-China Rivalry

Berkan AYGÜN*

Başvuru Tarihi: 24.10.2023

Kabul Tarihi: 15.11.2023

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Özet

Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) Çin'in hızlı yükselişi karşısındaki stratejik retoriklerinin evrimi üzerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda, çalışma ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi (NSS), Ulusal Savunma Strateji Belgesi (NDS), ve Ulusal Askeri Strateji Belgesi (NMS) olmak üzere üç temel ulusal güvenlik belgesini içerik ve söylem analizi yöntemleriyle ele almaktadır. Bulgular, ABD'nin hegemonik gücünün Çin'in yükselişi karşısında görece azalmasıyla, ABD güvenlik belgelerindeki anlatıda anlamlı bir değişiklik olduğunu göstermektedir. Çalışma, Çin'in hem Soğuk Savaş sonrası küresel düzen hem de ABD hegemonyası için giderek daha fazla varoluşsal bir tehdit olarak konumlandırıldığını ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, makale uluslararası siyasetin dönen dinamiklerini anlamada ve ABD-Çin ilişkilerinin geleceğine dair öngörüler sağlamada önemli bir katkı sunmaktadır. Bu çalışma, Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile başlayan uluslararası sistemdeki güç dengesi değişimlerini neorealist bir perspektiften incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası sistem, Çin, ABD, Ulusal strateji belgeleri

Abstract

Specifically, it focuses on the evolving strategic rhetoric of the United States (U.S.) in response to China's rapid ascent. In this context, the study employs content and discourse analysis methods to scrutinize three key U.S. national security documents: the National Security Strategy (NSS), the National Defense Strategy (NDS), and the National Military Strategy (NMS). The findings reveal significant changes in the narrative within U.S. security documents, corresponding with the relative decline of American hegemonic power in the face of China's rise. The study posits that China is increasingly framed as an existential threat to both the post-Cold War global order and U.S. hegemony. In this sense, the paper makes a significant contribution to understanding the changing dynamics of international politics and offers insights into the future of U.S.-China relations. This

* Öğr. Gör., Yalova Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, berkan.aygun@yalova.edu.tr, ORCID: 0009-0008-2860-8591

study examines shifts in the balance of power in the international system following the end of the Cold War through a neorealist perspective.

Keywords: International system, China, USA, National strategy documents

Giriş

Soğuk Savaş'ın sona ermesinden günümüze kadar geçen dönemde, uluslararası sistemde değişen güç dengeleri ve buna bağlı olarak dönüşen uluslararası sistem, mazhar olduğu akademik ilgiyi hiç kaybetmemiştir. İki kutuplu sistemin sona ermesinin ardından yükselen bölgesel ve küresel güçler, güç konfigürasyonunu yeniden yapılandırmış ve devletler arasında dış politika stratejilerinin yeniden değerlendirilmesini tetiklemiştir. Bu bağlamda, üstünlüğü görece gerileyen Amerika Birleşik Devletleri, önce bölgesel sonra küresel bir güç olarak Çin'in hızlı yükselişine uyum sağlama konusunda stratejik bir meydan okuma ile karşı karşıyadır. Bu çalışma, neorealist perspektiften güç kapasitelerindeki değişimin uluslararası sistemin yapısına ve devletlerin dış politika tercihlerine etkilerini ABD'nin Çin'e yönelik evrilen stratejik retorığı üzerinden incelemektedir. Bu çerçevede, soğuk savaşın bitiminden günümüze ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi (NSS), Ulusal Savunma Strateji Belgesi (NDS) ve Ulusal Askeri Strateji Belgesi (NMS) olmak üzere ABD'nin en temel üç ulusal güvenlik belgesi kapsamlı bir içerik analizi ve söylem analizine tabi tutulmuştur. Çalışma, ABD'nin hegemonik gücünün Çin'in yükselişi karşısında görece azalmasıyla, ABD güvenlik belgelerindeki anlatıda anlamlı bir değişiklik olduğunu göstermiş; Çin'in, hem soğuk savaş sonrası küresel düzen hem de ABD hegemonyası için giderek daha fazla varoluşsal bir tehdit olarak tanımlandığını ortaya koymuştur. Bu sayede çalışma uluslararası siyasetin dönüşen yönlerinin anlaşılmasına katkıda bulunmakta ve ABD-Çin ilişkilerinin geleceğine dair öngörüler sunmaktadır.

Teorik Arka Plan

Yapısal Realizm olarak da adlandırılan Neorealizm, Uluslararası İlişkiler teorisi içerisinde köklü bir perspektif oluşturmaktadır. Esasen 20. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan Neorealizm, uluslararası politikayı şekillendiren sistemik ve yapısal unsurlara daha fazla vurgu yaparak Klasik Realizmi yeniden formüle etmeyi amaçlamıştır. Neorealizmin entelektüel kökenleri, büyük ölçüde Hans Morgenthau ve E.H. Carr gibi düşünürlerle ilişkilendirilen Klasik Realizm'e yöneltilen eleştirilere dayanmaktadır. Klasik Realizm, insan doğası ve güç politikalarının rolüne odaklanırken, devlet merkezli bir yaklaşım benimsemiş ve sistemik bir perspektiften yoksun kalmıştır. Bu noktada neorealizmin temelini attığı "Uluslararası Politikanın Teorisi" (1979) isimli öncü eserinde Waltz, uluslararası sistemin anarşik bir yapıda olduğunu ve bu yapının devletleri belirli, öngörülebilir yönde hareket etmeye zorladığını, öncelikli olarak da kendi hayatta kalmalarını sağlamak için davranışlar geliştirdiklerini belirtmiştir. Neorealizmin anarşik bir uluslararası sistem içindeki dinamikleri ve devletlerin davranışlarını anlamamıza olanak tanınması ve uluslararası sistem değişikliğine dair bir analiz çerçevesi sunması çalışmanın teorik arka planının mezkur yaklaşım olarak benimsenmesinin temel sebebidir. Neorealizm, uluslararası sistemin doğası gereği anarşik olduğunu öne sürmektedir; yani devletler arasında kuralları ve düzenlemeleri uygulayacak daha yüksek bir otorite yoktur (Mearsheimer 2001). Bu halde devletler kendi kabiliyetleri ve kaynaklarına dayanarak hayatta kalmalarını ve güvenliklerini sağlamak zorundadırlar (Sakwa, 2019). Böylelikle neorealist çerçevede, devlet davranışları üzerinde sistemik faktörlerin etkisini açıklar (Waltz, 1979). Bu temel varsayımlar, özellikle sistem değişikliği analiz edilirken önemlidir zira bu kabuller devlet davranışlarını şekillendiren güç ve çıkar kavramlarının rolünü vurgulamaktadırlar. Yani Neorealizm Uluslararası sistemde güç dağılımına odaklanarak, güç konfigürasyonlarındaki değişimin devletlerin çıkarlarını tespit ve temin noktasında nasıl dış politika davranışlarını etkilediğini anlamamıza yardımcı olur.

Başka bir deyişle, neorealist bir çerçeve, uluslararası sistemdeki değişikliklerin devlet davranışını nasıl etkilediği konusunda kapsamlı bir anlayış sunar. Bu çerçevede devletler yalıtılmış aktörler olarak görülmez; bunun yerine, daha büyük ve uluslararası yapı içerisinde değerlendirirler. Bu yapı, anarşi ile karakterize edilmiş olup, devlet davranışını etkiler ve dış tehditler ve fırsatlara karşı devletlerin tepkilerini şekillendirir.

Neorealistler güvenlik ikilemi ve saldırı-savunma dengesi konularında çalışmalarla devlet davranışı üzerindeki sistemik etkilerin anlaşılmasına önemli katkılarda bulunmuştur (Jervis, 1978). Ayrıca neorealizm, kendi kendine yardım sisteminde, devletlerin öncelikle kendi güvenlikleri ve hayatta kalmaları ile ilgilendiklerini ve sıklıkla algıladıkları tehditlere karşı dengelenme davranışı sergilediklerini savladığı için Güç Dengesi kavramını da temel kavramları arasında sayılmaktadır (Waltz, 1979; Mearsheimer, 2001). Neorealizm, sadece gücün devletlerde temerküzü değil, aynı zamanda devletlerin yetenek ve kapasitelerinin sisteme dağılımının da uluslararası ilişkileri şekillendirdiğini ileri sürerek kutup, güç kapasiteleri kavramlarını da kullanmaktadır. Sistemin kutuplaşması, tek kutuplu, çift kutuplu ya da çok kutuplu olması devletlerin davranışlarını ve uluslararası sistemin istikrarını etkiler (Waltz, 1979). Güç kapasitelerindeki değişimlerin anlaşılması, Neorealist perspektiften uluslararası ilişkilerin dinamiklerini anlamak için kritiktir. Bu güç kapasitesindeki değişimler sıklıkla güç dengesinde kaymalara yol açar ve uluslararası sistemin istikrarını etkiler. Bu durum ise devletlerin dış politikalarına etki ederek ulusal güvenlik belgeleri gibi dış politika belgelerine yansır.

Neorealist çerçeve içinde yer bulan bir diğer kavram olan Büyük Güç Politikaları ise uluslararası sistemin en güçlü devletleri arasındaki, genellikle rekabet ve ittifaklarla nitelendirilen etkileşimlere işaret eder. Bu devletler askeri, ekonomik ve diplomatik yeteneklere haiz olup küresel politikayı etkileme ve kendi güvenliklerini sürdürme kapasitesine sahiptirler. Bu halleriyle anarşik yapısı dolayısıyla temelde hem buldukları bölgede hem de uluslararası sistem üzerinde etkide bulunmaya, sistemdeki diğer devletlerden daha fazla muktedirdirler (Mearsheimer, 2001). Büyük güçler, genellikle diğer büyük güçlerden gelen tehditlere karşı dengeleme davranışında bulunur, böylece güç dengesiyle sistemin istikrarını korur veya istikrarsızlığı tetiklerler (Walt, 1987). Bir büyük gücün kendi güvenliğini artırıcı tedbirleri, genellikle diğerlerinde güvensizlik yaratır ve bu durum silahlanma yarışı ve stratejik rekabet olarak tezahür edebilen güvenlik ikilemine yol açar (Jervis, 1978). Genellikle Neorealist bir çerçeve içinde büyük güç politikalarının bir örneği olarak gösterilen Soğuk Savaş döneminde, her iki güç de güvenlik ikilemi doğrultusunda silahlanma yarışına girmiş, dengeleme davranışında bulunmuş, ittifaklar kurmuş ve birbirlerinin küresel etkisini dengelemiştir (Gaddis, 2005). Sonuç olarak, Büyük Güç Politikaları, uluslararası sistemin kalıcı bir özelliği olup Neorealist çerçeve içinde doğal bir şekilde yer bulmaktadır; bu çerçeve, devletleri güç dengesinin ilişkileri belirlediği, kendine yardım temelinde, anarşik bir sistemde konumlandırır. Soğuk Savaş gibi tarihsel örnekler, büyük güçlerin bu sistemi nasıl yönlendirdiğini gösterirken, ABD ve Çin arasında evrilen dinamikler, bu duruma çağdaş bir örnek oluşturur. ABD ve Çin'in ekonomik, askeri ve ideolojik rekabeti, neorealist bir bakış açısıyla irdelendiğinde potansiyel olarak uluslararası sistemde bir dönüşüm sürecine işaret etmektedir. Neorealizm, devletler ve karar alıcılar yerine uluslararası sisteme odaklanmakla, büyük güçlerin yükselişi ve düşüşü gibi sistemik değişimleri tespit ve analiz gücüne ve kavram setine sahip olmaktadır (Waltz, 1979). Yani bu teori, genellikle bir büyük gücün yükselmesi veya düşüşü tarafından tetiklenen güç dengesinde değişikliklerin sistemik değişimlere yol açabileceği konusunda sofistike bir anlayışa imkan verir. (Mearsheimer, 2001). Bu anlayış ise Neorealizme güç dengesinde bir değişiklik olduğunda veya yeni bir güç ortaya çıktığında devlet davranışlarını bir dereceye kadar tahmin etme yeteneği de sağlamaktadır (Waltz, 1979).

Günümüzde ABD ile Çin arasındaki güncel ilişkiler, büyük güç politikalarının birçok yönünü yansıtmaktadır. Çin'in yükselişi, güç dengesinde bir kaymaya yol açmıştır. ABD ve Çin ekonomik olarak derinlemesine ilişki olmalarına rağmen şiddeti artan bir ticaret savaşına ve

teknolojik rekabete girişmişlerdir. Güney Çin Denizi ve Tayvan, her iki tarafın da askeri kapasitelerini güçlendirdiği kriz bölgeleri haline gelmiştir. Sistemdeki güç konfigürasyonundaki bu dönüşüm devlet davranışlarını yönlendirmekte, bu durum ise ABD özelinde Ulusal Askeri Strateji (NMS), Ulusal Savunma Strateji (NDS) ve Ulusal Güvenlik Strateji (NSS) gibi temel strateji belgelerinde tezahür etmektedir. Neorealizmin sistemi odağa alması, yine bu yaklaşımın güç dengesi, güvenlik ikilemi, kutupluluk gibi temel önermeleri ile birleştiğinde, Neorealizmi uluslararası sistem değişimi doğrultusunda ABD-Çin ilişkilerini analiz etmek için hassaten işlevsel kılar. NMS, NDS ve NSS gibi ABD ulusal güvenlik gündemini belirleyen temel stratejik belgelerini yorumlamak ve eleştirmek için bir imkân sunan bu yaklaşım, Çin'in yükselişi dolayısıyla ortaya çıkan sistemik değişikliklere ABD'nin nasıl yanıt verdiği konusunda tutarlı bir akademik sorgulama yapılmasını sağlar.

Metodoloji

Nitel araştırma yöntemleri, sosyal olguları, insan davranışlarını ve kültürel konuları incelemek için bir dizi imkan sunar. Bu imkanlar özellikle sosyoloji, antropoloji, psikoloji ve tabii ki Uluslararası İlişkiler gibi insan deneyiminin ve sosyal süreçlerin karmaşıklığının nicel ifadeyi zorlaştırdığı disiplinlerde kullanışlıdır. Bu bölüm, ABD güvenlik belgelerinde Çin'e dair içerik ve söylemi incelemek için kullanılan metodolojik çerçeveyi tanımlamaktadır. Hem İçerik Analizi hem de Söylem Analizi yöntemlerinden beslenen bu çalışmada çok yönlü bir yaklaşım kullanılmıştır (Bryman, 2012).

Bu bölüm, ABD'nin güvenlik belgelerini Çin'in tasvirine vurgu yaparak incelemek için kullanılan metodolojik çerçeveyi tanımlamaktadır. Hem İçerik Analizi hem de Söylem Analizinin açıklayıcılığında faydalanan bu çalışmada çok yönlü bir yaklaşım kullanılmıştır (Bryman, 2012). Bu yöntemler kendilerine özgü odak noktaları ve uygulamaları olsa da nitel araştırmanın geniş spektrumu altında kategorize edilebilir. İçerik Analizi, metinlerde veya iletişim ortamlarında yansıtılan mesajın içeriğini ölçmek ve yorumlamak için kullanılan sistematik ve objektif bir analiz yöntemidir (Krippendorff, 2004; Neuendorf, 2016). Bu yöntem ifade kalıplarını, temaları ve eğilimleri belirlemek için içeriğin önceden tanımlanmış kriterlere göre kodlanmasını ve kategorize edilmesini benimser (White & Marsh, 2006). İçerik analizi iletişim araştırmaları, organizasyon çalışmaları, kütüphane ve enformatik ve benzeri diğer alanlarda yaygın olarak kullanılmaktadır (Seymour-Ure ve Berelson, 1972; Duriau vd., 2007; White ve Marsh, 2006).

Amerikan Güvenlik belgelerine dair inceleme bu yöntemin bir alt kategorisi olan sıklık analizi ile başlamaktadır. Sıklık analizi, bir metin veya bir yazın içindeki belirli kelimelerin, ifadelerin veya temaların nicelleştirilmesine odaklanıp, metindeki belirli konuların veya yapıların belirginliğini ortaya koymaya yardımcı olabilecek oluşum sıklığını belirlemeyi amaçlamaktadır (Carley, 1993). Bu haliyle genel olarak nitel olarak tanımlanan içerik analizi yöntemleri arasında nicel bir karakterdedir. Her bir belgeye sıklık analizi uygulanmıştır. Akabinde ABD güvenlik belgelerine tematik analiz yapılmıştır. Bir diğer yöntem olan tematik analiz ise veriler içindeki örüntüleri (temaları) tanımlamayı, analiz etmeyi ve raporlamayı sağlar. İfadeleri veya kelimeleri saymanın ötesine geçer ve metindeki örtük ve açık fikirleri tanımlamayı mümkün kılar. Belirli temalar, içeriği anlamak için ayrıştırılır (Braun & Clarke, 2006).

Daha sonra ise belgeler söylem analizi yöntemleriyle incelenmiştir. Söylem analizi ise, yazılı, sesli veya işaret dili kullanımının ya da herhangi bir önemli semiyotik olayın analizine yönelik bir yaklaşımdır. Söylem analizi, metin yapısından ziyade söylemi üretenin sosyo-psikolojik özelliklerini çeşitli şekillerde tutarlı cümle dizileri, önermeler, konuşma veya konuşma sıralarıyla ortaya çıkarmayı amaçlar. İçerik analizinin sayısal ve sistematik yönlerinin aksine söylem analizi, metinleri analiz etmenin nitel ve daha yorumlayıcı bir yöntemidir. Bu haliyle bu yöntem dilin bağlamsal anlamını vurgular ve iletişimin sosyal yönlerine ve insanların belirli etkiler elde etmek için dili nasıl

kullandıklarına odaklanır (Gee, 2014). Eleştirel boyutu dilin sosyal gerçeklikleri, kimlikleri ve güç ilişkilerini nasıl inşa ettiğini inceleyen bir yaklaşımdır (Fairclough, 1995; van Dijk, 1993).

Söylem analizi dilbilimden, sosyolojiye, antropolojiye ve ötesine kadar çeşitli yöntemlerden ve teorik temellerden yararlanan oldukça disiplinler arası bir alandır. Söylem analizi metinde anlamın nasıl inşa edildiğini ve aktarıldığını anlamak için kelime seçimi ve retorik araçların kullanıldığı metnin dilbilimsel özelliklerini de analiz eder ve tematik kategorizasyonun ötesine geçerek sözcük seçimlerini, ifadeleri ve retorik araçları da kapsar (Wodak & Meyer, 2015). Anlamın nasıl inşa edildiğini anlamak için metin içindeki kelime seçimleri ve retorik araçlar incelenir (Fairclough, 1995). Sözcük seçimleri yalnızca anlamsal değerleri açısından incelenmez, aynı zamanda sosyal anlam ve güç ilişkilerini inşa etmenin bir aracı olarak da ele alınır. Bu durum, özellikle sözcük seçimlerinin mevcut sosyal ve iktidar yapılarını sürdürme ya da bunlara meydan okumadaki rolleri açısından incelendiği Eleştirel Söylem Analizi gibi yaklaşımlarda belirgindir (Fairclough, 1995; van Dijk, 1993). Ayrıca söylem analizi belirli dünya görüşlerini dayatmak, propagandasını yapmak veya bu görüşleri inşa etmek için kullanılan stratejileri anlamak için kullanılan retorik araçlarla ilgilenir. Bu araçlar önemlidir zira söylemde işlevselliğe hizmet ederek kamuoyunu etkiler ya da sosyal uyum veya bölünme yaratır (Charteris-Black, 2005).

Söylem analizinde, dilin insanların etraflarındaki dünyayı anladıkları perspektifleri şekillendirme ve kısıtlama biçimini ifade eden “çerçeveleme” kavramı ve dilin bireyleri, grupları veya olguları nasıl tasvir ettiğini incelemek için kullanılan “temsil” kavramı önemli kavramlardır. Çerçeveleme, genellikle, bir olayın veya konunun belirli yönlerini vurgulamak için belirli çerçevelerin kullanıldığı ve sonuç olarak kamu algısını etkileyen söylemi analiz etmek için kullanılır. Bu analiz biçimi, aktörlerin, olayların veya konuların iletişim içinde nasıl çerçevelendiğini inceler (Entman, 1993). Temsil ise, temsil edilen özneleri marjinalleştirebilecek ya da güçlendirebilecek ideolojik temelleri ortaya çıkarmak için irdelenir (Hall, 1997). Bu yaklaşım, metinde açıkça belirtilen ya da ima edilen içsel ya da zımni varsayımları inceler. Böyle bir analiz, metnin örtük veya açık bir şekilde desteklediği ideolojileri veya inanç sistemlerini ortaya çıkarabilir (Jorgensen & Phillips, 2002). Çin’e dair sözcük seçimleri, retorik araçlar, çerçeveleme ve Çin’in bu belgelerde nasıl temsil edildiği ayrı ayrı incelenerek, belgelerdeki alt metin ortaya çıkarılacaktır.

Veri seti, birincil kaynak olan 1990-2020 yılları arasında ABD’nin Ulusal Güvenlik Stratejisi belgeleri (NSS), Ulusal Savunma Stratejisi (NDS) belgeleri ve Ulusal Askeri Strateji (NMS) belgelerinden oluşmaktadır. NSS, NDS ve NMS belgeleri ABD-Çin büyük güç rekabetini ve uluslararası sistemdeki değişiklikleri incelemek için ufuk açıcı kaynaklardır. Zira Ulusal Güvenlik Stratejisi belgesi (NSS), ABD hükümetinin yürütme organı tarafından Kongre için periyodik olarak hazırlanan bir belgedir. Başlıca ulusal güvenlik kaygılarını ve stratejik bağlamda ulusal hedeflere ulaşma yöntemlerini ana hatlarıyla belirtir ve kamuya açıktır. Diğer taraftan Ulusal Savunma Strateji belgesi (NDS) Savunma Bakanlığı’nın stratejik hedeflerini ve Amerikan ulusunun savunulmasına yönelik yaklaşımını ifade eder. NSS’den farklı olarak NDS öncelikle askeri ve savunma konularına odaklanır ve Pentagon’un eylemlerine rehberlik etmeyi amaçlar. Son olarak Ulusal Askeri Strateji NMS, Genelkurmay Başkanları tarafından formüle edilir ve ABD Silahlı Kuvvetleri tarafından yürütülen askeri faaliyetler ve operasyonlar için stratejik bir çerçeve sağlar. NSS ve NDS’de ortaya konan daha geniş hedeflerin uygulanması amaçlanmaktadır.

Büyük güçler rekabeti ve uluslararası sistemdeki dönüşümü incelemek için sadece tanımlayıcı değil aynı zamanda devlet niyetini de ortaya çıkaran çok boyutlu ve nüanslı kaynaklara ihtiyaç vardır. NSS, NDS ve NMS belgelerinin analizi, ABD-Çin büyük güç rekabeti ve uluslararası sistem değişimini incelemek ve anlamak için çok boyutlu bir bakış sunar. Bu metinler, ABD’nin stratejik düşüncesinin özü konumunda birincil metinlerdir ve akademik araştırma için zengin fırsatlar sunarlar. Çünkü bu belgeler, ABD hükümetindeki en yüksek düzeyde stratejik düşünce ve politikaları kapsarlar. Bunlar Amerika’nın stratejik yönelimini ve dolayısıyla Çin gibi rakiplere karşı algısını ve politikasını ortaya

koyar. Bu belgeleri analiz ederek, ABD'nin Çin'i bir rakip, tehdit veya ortak olarak nasıl gördüğü hakkında sonuçlar çıkarılabilir. Bu algısal haritalama, büyük güç rekabetinin dinamiklerini anlamak için kritiktir (Wendt, 1992; Walt, 1987). Bu belgelerde benimsenen normatif dil ve çerçeveler, sadece pratik stratejileri değil, aynı zamanda dış politikayı şekillendiren ideolojik yönelimleri de belirtir (Kratochwil, 1989; Finnemore & Sikkink, 1998). Bu belgelerin ardışık sürümlerinde Çin ile ilgili söylemde, vurguda ve içerikteki değişiklikler, uluslararası sistemdeki değişikliklere dair göstergeler olarak ele alınabilir. Bu belgeler bir arada incelendiğinde ulusal güvenlik, savunma stratejileri ve askeri stratejileri kapsayan bütüncül bir görünüm sağlarlar; bu da uluslararası sistemde ABD-Çin rekabetinin kapsamlı bir analizine olanak tanır.

Bulgular

Bu bölüm, ABD'nin Ulusal Güvenlik Stratejisi (NSS), Ulusal Savunma Stratejisi (NDS) ve Ulusal Askeri Strateji (NMS) belgelerine dair derinlemesine bir analiz sunmaktadır. Bu birincil kaynaklar, özellikle küresel güç dengelerinin değiştiği bağlamda, Soğuk Savaş sonrası dönemde ABD-Çin ilişkilerinin karmaşık dinamiklerini anlamak için önemlidir. Bu bölümdeki bulgular sadece ABD'nin dış politika tercihlerinin zaman içindeki değişimini özetlemekle kalmaz, aynı zamanda daha geniş jeopolitik ve jeostratejik eğilimleri yansıtır. Bu sayede uluslararası sistemdeki güç konfigürasyonu ve dönüşümün bu belgelerden tespit ve takip edilebilmesine olanak sağlar. Özetle bu bölüm, frekans analizi, tematik analiz ve söylem analizi olmak üzere birden fazla analitik araç aracılığıyla bu metinleri inceleyerek, ABD'nin dış politikasında Çin'in yükselişiyle birlikte dönüşen uluslararası sistem kaynaklı değişim ve eğilimleri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Frekans analizi

Ulusal Askeri Strateji (NMS) belgelerinin frekans analizi

Soğuk savaş sonrası dönemde ilki 1992'de diğeri 2004, 2015, 2018 ve 2022 yıllarında olmak üzere beş Ulusal Askeri Strateji belgesi yayınlanmıştır. Aşağıdaki tablo, farklı yıllarda ABD Ulusal Askeri Strateji (NMS) belgelerinde Çin ile ilgili anahtar terimlerin hangi sıklıkla yer aldığını göstermektedir.

Tablo 1. *Ulusal Askeri Strateji (NMS) Belgelerinin Frekans Analizi*

Yıl	Çin	ÇHC	Hindo-Pasifik	Asya	Tayvan
1992	0	0	0	5	0
2004	0	0	0	0	0
2015	4	0	0	1	0
2018	2	0	0	0	0

2022	1	5	0	0	0
------	---	---	---	---	---

"Asya" terimi 1992'de yaygınken, sonraki yıllarda azalarak, "Çin" ve "ÇHC" (Çin Halk Cumhuriyeti) referansları önem kazanmıştır. Bu, ABD'nin askeri stratejisinin geniş bir bölgesel yaklaşımdan, özellikle Çin olmak üzere, belirli devletlere doğru daraldığını göstermektedir. ABD'nin görece üstünlüğünün uluslararası sistemde gerilediği dönemde en büyük rakibi olan Çin'e dair referansın ise, birtakım akademisyenler tarafından tek kutupluluk olarak adlandırılan tartışmasız üstünlüğünün olduğu 90'lara göre çok arttığı gözlemlenmektedir.

Ulusal Savunma Strateji (NDS) belgelerinin frekans analizi

Soğuk savaş sonrası dönemde ilki 2001'de diğerleri 2005, 2008, 2012, 2018 ve 2022 yıllarında olmak üzere altı Ulusal Savunma Strateji belgesi yayınlanmıştır. Aşağıdaki tablo, farklı yıllarda ABD Ulusal Savunma Strateji (NDS) belgelerinde Çin ile ilgili anahtar terimlerin hangi sıklıkla yer aldığını göstermektedir.

Tablo 2. *Ulusal Savunma Strateji (NDS) Belgelerinin Frekans Analizi*

Yıl	Çin	ÇHC	Hindo-Pasifik	Tayvan
2001	0	0	0	0
2005	0	0	0	0
2008	12	0	0	1
2012	1	0	0	0
2018	6	0	5	0
2022	11	61	14	3

2008'den itibaren "Çin"e olan referanslarda belirgin bir artış gözlemlenmekte, bu durum 2022'de daha da artmaktadır. Son yıl ayrıca "ÇHC" terimi de önemli bir artış göstermektedir, bu durum da ABD'nin Çin Halk Cumhuriyeti'ne özel olarak, daha geniş coğrafi veya kültürel Çin kavramından ziyade odaklandığını göstermektedir. "Hindo-Pasifik" terimi 2018'de ortaya çıkmakta ve 2022'de artmaktadır. Bu, ABD savunma politikasında daha geniş bölgesel stratejik önem verdiğinin işareti

olarak düşünülebilir. Tayvan daha az sıklıkla bahsedilmiş olsa da, 2022 verilerindeki varlığı, Tayvan'ın Çin ile karmaşık ilişkisi göz önüne alındığında artan jeopolitik hassasiyeti göstermektedir.

Ulusal Güvenlik Strateji (NDS) belgelerinin frekans analizi

Aşağıdaki tablo, çeşitli yıllar boyunca ABD'nin Ulusal Güvenlik Stratejisi (NSS) belgelerinde "Çin" kelimesinin ne sıklıkla geçtiğini göstermektedir.

Tablo 3. *Ulusal Güvenlik Strateji (NSS) Belgelerinin Frekans Analizi*

Yıl	"Çin" Kelimesinin Sıklığı	Yıl	"Çin" Kelimesinin Sıklığı
1991	21	2001	77
1993	7	2002	25
1994	14	2006	38
1995	20	2010	19
1996	31	2015	43
1997	35	2017	53
1998	64	2022	94
2000	55	-	-

NSS belgelerinde "Çin" teriminin sıklığı, genellikle yıllar içinde artmış ve 2022 yılında zirve yapmıştır. Bu, Çin'in ABD güvenlik endişelerinde giderek daha fazla rol oynadığına dair yaygın görüşü desteklemektedir. Diğer taraftan özellikle 2001 yılında belirgin bir artış ve 2002 yılında bir düşüş gibi dikkat çeken dalgalanmalar vardır. Bunlar, 11 Eylül saldırılarının ABD güvenlik önceliklerini geçici olarak değiştirmesi gibi belirli olaylar veya jeopolitik bağlamla açıklanabilir. Son dönem ve özellikle 2022 yılına ait en yeni veriler, en yüksek sayıda referansı göstermekte ve bu, Çin'in son dönem ABD ulusal güvenlik kaygılarında merkezi bir konumda olduğunu teyit etmektedir. Dönemsel olarak bakıldığında Soğuk Savaş Sonrası ilk dönemde (1991-2001) Çin, Amerika'nın stratejik hesaplamalarında yer almaya başlamıştır. Fakat bu yıllar arasında, Çin'in sıklığı genellikle daha düşüktür. Özellikle 1993'te yedi kez anılması, Çin'in o dönemde Amerika için Rusya gibi diğer aktörler kadar önemli olmadığını gösteriyor olabilir. 11 Eylül sonrası dönemde ise (2001-2010) 2001'de Çin'in anılma sıklığı yetmiş yediye yükselir, fakat 2002'de bu sıklık büyük bir düşüş gösterir.

Bu değişimin 11 Eylül saldırıları sonrasında Amerika'nın ulusal güvenlik önceliklerinin terörizme kaymayı gösterdiği düşünülebilir. Son olarak Yeni Küresel Dinamikler dönemi olarak adlandırabileceğimiz dönem (2010-2022) göz önüne alındığında 2010'dan itibaren, Çin'in yükselişi ve Amerika'nın Asya-Pasifik'e yönelimi, Çin'e referansın sıklığını artırmaktadır. En dikkat çekici artış 2022'de görülmektedir, bu da Çin'in Amerika için giderek daha stratejik bir öneme sahip olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, Çin'in yükselişi ve değişen uluslararası sistem bağlamında Çin'in Amerikan Ulusal Güvenlik Stratejisi belgelerindeki sıklığı, Amerika için stratejik bir öneme sahip olduğunu göstermektedir. Bu durumda Çin'in yükselişi, Amerika'nın ulusal güvenlik stratejilerinde bir tehdit olarak algılanmaktadır ve Neorealist teorinin "güç dengesi" ve "güvenlik ikilemi" kavramlarının açıklayıcılığını doğrular niteliktedir. Dahası bu eğilim Amerika'nın gelecekteki Çin politikaları için önemli ipuçları sunar. Bu veriler, daha önce tartışılan NMS ve NDS verileri ile birlikte analiz edildiğinde ise ABD'nin stratejik belgelerinde Çin'e olan odaklanmanın nasıl evrimleştiği konusunda çok boyutlu bir görünüm sağlar. Bu belgelerde "Çin" teriminin artan sıklığı, ABD'nin stratejik bakış açısında Çin'in artan önemini vurgular.

Tematik analiz

ABD'nin Ulusal Askeri Strateji (NMS), Ulusal Güvenlik Stratejisi (NSS) ve Ulusal Savunma Stratejisi (NDS) belgelerinden derlenen tematik analizler, ABD dış politikasında Çin mahiyeti üzerine uzun dönemli perspektif sunar. Bu derleme, zaman içinde Çin ile ilgili temaların genişleyen kapsamını sadece etkili bir şekilde göstermekle kalmaz, aynı zamanda ABD'nin Çin'e yönelik stratejik duruşunu karakterize eden temel varsayımları, değişimler ve süreklilikleri ortaya çıkarır.

NMS ve NDS belgelerindeki ilk belirgin eğilim, Çin'in 1992'de "aykırı bir ideolojiye sahip" ülke konumundan 2022'ye gelindiğinde "en ciddi stratejik tehdit ve rakip" konumuna gelmesidir. Çin'i ideolojik mercekle komünist olarak görme noktasından, Çin'in mevcut uluslararası düzeni bozma potansiyelini değerlendirmeye yönelik belirgin bir geçiş vardır. Ulusal Güvenlik Stratejileri de Çin ile zaman içinde evrilen bir ilişkiyi resmetmektedir. 1990'ların söylemi, "sistemik değişim" ve "diyalog ve angajman" ihtiyacı gibi temalarla özetlenirken, 2010'lara gelindiğinde "güvenlik", "Amerikan güvenliğinin erozyonu" ve "küresel rekabet" konuları öne çıkmaktadır. Bu temalar, işbirlikçi angajman ve diyaloga vurgudan, rekabet ve stratejik kısıtlamalara vurgu yapmaya doğru bir geçişi öne çıkarmaktadır. Başka bir dikkat çekici örüntü, Çin hakkındaki endişelerin örtülünden açığa doğru kaymasıdır. Belgeler soğuk savaş sonrası dönemin ilk yıllarında genellikle Çin'i küresel veya bölgesel sorunların daha geniş bağlamında ele alırken 2010'lar ve özellikle 2022 itibarıyla açıkça Çin'i bir "stratejik rakip" veya bir "varoluşsal tehdit" olarak nitelendirmektedir. Ayrıca 2022 NSS tematik analizi, ABD'nin kendini "normatif değerlerin koruyucusu olan aktör" olarak resmettiğini göstermektedir, bu, ABD ve Çin arasında örtük bir ahlaki ikilik oluşturmakta, Çin'i mahkum etmektedir. Bu hal rekabeti sadece güç dinamikleri açısından değil, aynı zamanda etik ve uluslararası normlar açısından da göstermektedir. Belgeler ayrıca zaman içinde ekonomik, güvenlik ve normatif temaların katmanlaşmasını yansıtmaktadır. Daha önceki söylemler, 2002 Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne katılımının da etkisiyle 1990'ların sonu ve 2000'lerin başında ekonomik entegrasyon ve iş birliğine odaklanırken, sonraki yıllar 2018 NDS ve 2022 NSS göz önüne alındığında güvenlik ve stratejik rekabetle artan bir endişeye işaret etmektedir. Bu katmanlaşma, ABD-Çin ilişkisinin çok yönlü doğasını da yansıtmaktadır.

ABD'nin Çin'e yönelik stratejik belgelerindeki uzun dönemli değişiklikler, uluslararası İlişkiler teorilerinin merceğiyle anlaşılabilir. Bu halde rekabet ve güvenlik üzerindeki artan bu odaklanma, realist perspektiften bakıldığında güç dengesindeki değişim nedeniyle sistem kaynaklı doğal bir yönelim olarak yorumlanmalıdır. (Mearsheimer, 2001).

Farklı zaman dilimlerinde tematik odaklanmanın yorumlanması**Tablo 4.** Çin ile İlgili Yineleyen Temalar

Yıl	Ekonomik İlişkiler	Askeri Kaygı	Normatif ve Yönetimsel durum	Küresel Rekabet	Bölgesel Rol
1991 NSS			Sistemik Değişim		
1993 NSS			Demokratik Reform gerekliliği	Küresel Ortaya Çıkış	
1994 NSS			Rejim Doğası (komünizm)	Küresel Rol	
1996 NSS	Ekonomik ilişki				
1997 NSS			Çin’de İnsan Hakları	Çin’in Küresel rolü	
2001 NSS	İlkeli İlişkiler				
2002 NSS	Ekonomik Entegrasyon				
2005 NDS		Askeri Modernizasyon			
2008 NDS				Küresel Etki	
2012 NDS					Asya Pasifik’e yönelim
2015 NSS		Güvenlik Endişeleri	Toprak Anlaşmazlıkları	İlişkilerin İkili Doğası	
2017 NSS		Güvenliğin Aşındırılması		İkili Düşman	Küresel serbesti konusu
2018 NDS			Stratejik Rakip		
2022 NMS		Varoluşsal Tehdit		Stratejik Rakip	
2022 NSS	İstismar ve Aleyhte Asimetrik Fayda		Normatif Taahhüt	Küresel Rakip	

1990'larda, odak noktası Çin'in küresel yükselişi ve beklendik demokratik reformlar üzerinedir. Çin, hala normatif yapıları ve Soğuk Savaş'ın jeopolitik kalıntılarına göre bir pozisyonda düşünülmektedir. 2000'ler dönemi, özellikle Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne (WTO) katılımıyla bir ekonomik angajman dönemine geçişi göstermektedir. Ancak 2000'lerin ortalarına gelindiğinde, askeri modernizasyon ABD'nin dikkatini çekmeye başlamıştır. Bu, Çin'in potansiyel bir rakip olarak görülmeye başlandığı zamandır. 2010'lar Stratejik rakibin yükseliş yılları olarak değerlendirilebilir. Bu dönemde Temalar Çin'i bir güvenlik endişesi ve stratejik bir rakip olarak açıkça belirtir. Küresel rekabet ve ekonomik çıkarlar temaları ön plana çıkar. Ayrıca, özellikle egemenlik ve yetki alanları anlaşmazlıklarına atıf ve insan hakları konusunda normatif eleştirilere dönüş vardır. 2020'lere gelindiğinde ise açık rekabet döneminden bahsedilebilir. Bu, ABD'nin Çin'i sadece bir rakip değil, aynı zamanda bir varoluşsal tehdit olarak en açık biçimde nitelendirdiği dönemdir. Çin'e dair anlatı askeri tehditlerle birlikte, uluslararası sistemin istismarıyla Çin tarafından elde edilen asimetrik faydalar ve küresel rekabet etrafında kurulmuştur. Bu uzun dönemli analizle, Çin'in 1990'larda önemsiz ideolojik bir merak konusu olmaktan, 2020'lerde kabul edilmiş bir varoluşsal tehdit ve stratejik bir rakip pozisyonuna geçtiği anlaşılmaktadır. Uluslararası ilişkiler dinamiklerinde değişimler ABD'nin duruşunu da buna bağlı olarak dönüştürmüştür. Bu değişimler, uluslararası sistemde yükselen bir gücün, mevcut hegemonik gücü zorladığında hegemonik çatışmaların ihtimal dahilinde olduğunu öne süren realist paradigmayla uyumludur. (Allison, 2017)

ABD Ulusal Güvenlik Strateji (NSS) belgelerinde kelime seçimleri ve retorik araçlar

1995 ile 2022 yılları arasında Ulusal Güvenlik Stratejilerinde yer alan kelime seçimleri, Çin'in betimlenmesi noktasında önemli bir evrim göstermektedir. 2022 stratejisinde "yeniden şekillendirmek," "uluslararası düzen," ve "oyun alanı" gibi kelimeler, Çin'i doksanlarda ihtiyatlı bir biçimde ortak olarak görmekten, küresel normları ve yapıları yeniden tanımlamak için aktif olarak çabalayan bir revizyonist güç olarak temsil etmeye doğru bir kaymayı göstermektedir.

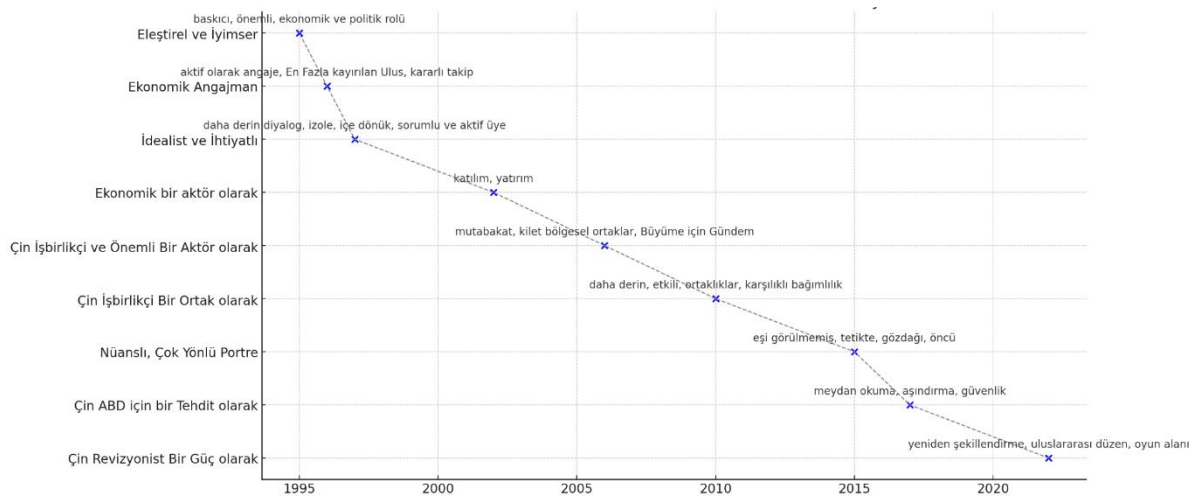
ABD Ulusal Güvenlik Strateji (NSS) belgelerinin yıllar içinde farklı nüshaları boyunca tekrar eden kelime seçimleri ve retorik araçları kategorize eden tablo aşağıdadır.

Tablo 5. ABD Ulusal Güvenlik Strateji (NSS) belgelerinde Kelime Seçimleri ve Retorik Araçlar

Yıl	Kelime Seçimleri	Hâkim Anlatı	Anahtar Retorik Araçlar	Yorum
2022	Yeniden şekillendirme, Uluslararası Düzen, Oyun Alanı	Çin Revizyonist Bir Güç olarak	"Küresel oyun alanını dönüştürüyor" gibi metaforlar	Çin'in global statüyü aktif bir şekilde yeniden yapılandığı imajı
2017	Meydan okuma, Aşındırma, Güvenlik	Çin ABD için bir Tehdit olarak	"Amerikan gücü, etkisi ve çıkarları" ifadesi	Çin'in çok boyutlu bir tehdit olarak inşa edilmesi
2015	Eşi görülmemiş, tetikte, gözdağı, öncü	Nüanslı, Çok Yönlü Portre	"İş birliği" ve "Tetikte olma" yan yana getirilmiş	ABD-Çin ilişkisinin iki yönlü doğası
2010	Daha derin, etkili ortaklıklar, Karşılıklı bağımlılık	Çin İşbirlikçi Bir Ortak olarak	"Güç... Artık sıfır toplamlı bir oyun değil"	Uluslararası ilişkilerde işbirlikçi angajmanı savunan felsefi duruş

2006	Mutabakat, kilit bölgesel ortaklar, Büyüme için Gündem	Çin İşbirlikçi ve Önemli Bir Aktör olarak	Tanımlanamamış	İşbirliği ve Çin'in ekonomik rolü üzerine vurgu
2002	Katılım, yatırım	Ekonomik bir aktör olarak	Tanımlanamamış	İlişkinin yalnızca ekonomik boyutlarına odaklanma
1997	Daha derin diyalog, izole, içe dönük, sorumlu ve aktif üye	İdealist ve İhtiyatlı	"İzole, içe dönük Çin" ve "sorumlu ve aktif olan" arasındaki karşıtlık	Çin'in olası global rolüne dair vurgular
1996	Aktif olarak angaje, En Fazla kayırılan Ulus, kararlı takip	Ekonomik Angajman	"Kurallara dayalı düzen"	Normatif çerçevelerin vurgulanması
1995	Baskıcı, önemli, ekonomik ve politik rolü	Eleştirel ve iyimser	"baskıcı rejim" yanında "önemli ekonomik ve politik rol"	Abd'nin çin'e yönelik karmaşık tavrı

Tablo 6. ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgelerinde Çin'e Dair Baskın Anlatı ve Kelime Seçiminin Yıllar İçinde Evrimi

Metaforik dil "küresel oyun alanını dönüştürmek" veya "Amerikan gücü, etkisi ve çıkarları" gibi ifadelerin stratejik bağlamda kullanımı, karmaşık jeopolitik ilişkileri anlaşılır anlatılara indirgemeye yardımcı olurken aynı zamanda bu anlatılar, Çin'in daha dikkat çeken bir temsilini oluşturarak, kamuoyunu ve politikacıları bilgilendirmeyi sağlar. Zaman içinde bu kelime seçimleri ve retorik cihazların üzerine yapılan bir analiz, birkaç tematik kaymayı ortaya koymaktadır. Örneğin, 2000'lerin başlarındaki stratejiler genellikle ekonomik boyutlara ("katılım," "yatırım sermayesi") odaklanırken, 2010 sonrası stratejiler, güvenlik, ekonomi ve normatif boyutları da içeren daha karmaşık temsillere kaymıştır ("meydan okuma," "ortaklıklar," "sıfır toplamı oyun"). Bu, ABD Ulusal Güvenlik Stratejilerinde Çin'in temsilinin, ABD-Çin rekabeti ve uluslararası sistemle birlikte evrilen güç dengelerinin yansımasıdır.

Tablo 7. ABD Ulusal Savunma Strateji (NDS) ve ABD Ulusal Askeri Strateji (NMS) Belgelerinde Kelime Seçimleri ve Retorik Araçlar

Yıl	Kaynak	Ton	Kelime Seçimleri	Retorik Araçlar
1992	NMS	Resmi, Politik	Komünizmin son kalesi	Tanımlanamamış
1995	NMS			
2015	NMS	Resmi	Gerilim, agresif, zorlama	Uluslararası hukuka uygun değil
2018	NMS	Resmi, Stratejik vurgu	Büyük güç rakipleri, en zorlu meydan okumalar	Tanımlanamamış
2022	NMS	Resmi, Uyarıcı	Varoluşsal tehdit, stratejik rakip, tempolu meydan okuma	Tanımlanamamış
2001	NDS	Resmi, İhtiyatlı	Potansiyel rakip	Tanımlanamamış
2005	NDS	Resmi	Askeri modernizasyon, stratejik yetenekler	Tanımlanamamış
2008	NDS	Resmi	Küresel etki, yükselen güç	Tanımlanamamış
2012	NDS	Resmi	Asya-Pasifik, bölgesel güç	Tanımlanamamış
2018	NDS	Resmi	Stratejik rakip, revizyonist güçler	Tanımlanamamış
2022	NDS	Resmi, Uyarıcı	Büyüyen meydan okuma, acil tehdit	Tanımlanamamış

Belgelerin tonu, 1990'lardaki resmi ve politik tondan, son yıllarda giderek daha fazla aciliyete ve stratejik vurgulara geçiş göstermektedir. Bu, ABD-Çin ilişkisinin stratejik sonuçlarına olan artan odaklanmayı göstermektedir. Kelime seçimlerinin evrimi, zaman içinde Çin'in temsili hakkında önemli içgörüler sunmaktadır. 1990'ların başlarında, "komünizmin son kalesi" gibi terimler, Soğuk Savaş atmosferini yansıtan ideolojik bir karşıtlıkla uyumlu bir çerçeveleme önerirken 2010'lara gelindiğinde, ABD, "stratejik rakip" ve "büyüyen meydan okuma" gibi stratejik terimlere geçiş yapmıştır. Bu, ABD'nin Çin'i sadece bir ideolojik rakip olarak değil, aynı zamanda rakip bir jeopolitik aktör olarak gördüğünü ifade etmektedir.

Çerçeveleme ve temsil

ABD güvenlik belgeleri analize tabi tutulduğunda Çin'e yönelik ideolojik tecritten karmaşık angajmana, uluslararası normlara uygunluktan stratejik tehdit ve kaygılara evrilen bir ABD yaklaşımını ortaya çıkmaktadır. ABD'nin stratejik belgelerinde Çin'in değişen temsilleri, yalnızca kronolojik bir anlatı değil, fikri faktörler, jeopolitik çıkarlar ve söylemsel güç arasında karmaşık bir

etkileşimdir. Bu belgelerde Çin'in evrilen tasviri yani ekonomik bir ortak olarak başlayıp varoluşsal bir tehdide dönüşmesi ABD'nin Çin'e dair fikri yapısındaki değişimleri yansıtmaktadır. ABD zaman içinde güvenlik konularının ön planda olduğu daha realist bir bakışı benimsemiştir. Yıllar içinde, ideolojiye olan odak, jeopolitik etki ve askeri strateji gibi daha pragmatik düşüncelere yer bırakmış gibi görünmektedir. Dahası başlangıçta, Çin esas olarak bölgesel bir aktör olarak çerçevelenirken, kapsam daha da genişlemiş, daha sonraki belgeler Çin'in küresel etkisini kabul ederek Çin'in 'bölgesel' bir güçten 'küresel' bir güce dönüştüğünü kabul eder hale gelmiştir. Çin'i Soğuk Savaş sonrası dönemin başında halen ideolojik, 2000'lerden itibaren daha ziyade stratejik rakip olarak tasvir ederken, son yıllarda varoluşsal bir tehdit olarak betimlemesi ABD politika tercihlerinin ve hedeflerinin realist temelli bir yeniden kalibrasyonunu önermektedir. Erken belgeler ekonomik angajmana ve iş birliği potansiyeli gibi liberal varsayımlarla uyumlu kavramlara işaret ederken, sonraki belgelerdeki rekabet ve varoluşsal tehdide olan vurgu ABD'nin odağının realist teorilerin önermelerinden caydırıcılık ve askeri hazırlığa doğru kaymakta olduğunu ve ABD dış politika yaklaşımında teorik bir değişimi göstermektedir.

Ulusal Güvenlik Stratejisi (NSS), Ulusal Savunma Stratejisi (NDS) ve Ulusal Askeri Strateji (NMS) belgelerinden Çin'e yönelik çerçeveleme ve temel çıkarımlar açısından bulguları topluca şu şekilde ifade edilebilir.

Tablo. 8 Amerikan Ulusal Güvenlik Stratejisi (NSS), Ulusal Savunma Stratejisi (NDS) ve Ulusal Askeri Strateji (NMS) Belgelerinin Çin'e Yönelik Çerçevelemeleri ve Çıkarımlar

Yıl	Belge	Çerçeveleme ve Temsil	Çıkarımlar
1991	NSS	Karmaşık Meydan Okuma, Bölgesel Aktör	Değişimin Kaçınılmazlığı, Diplomatik Bağlantı
2002	NSS	Ekonomik Partner, Yatırım Odaklı	Küresel Ekonomik Aktör, Ekonomik Bağlantı
2006	NSS	İş birliği Yapan Partner, Ekonomik Aktör	İş birliği Potansiyeli, Küresel Ekonomik Relevans
2010	NSS	Yapıcı Partner, Sıfır Toplam Oyunu Olmayan Aktör	İş birliği Potansiyeli, Gücün Değişen Doğası
2015	NSS	Karmaşık Aktör, Küresel Partner ve Rakip	İşbirliği ve Rekabet, Küresel Paydaş
2017	NSS	Doğrudan Tehdit, Küresel Etki	Varoluşsal Meydan Okuma, İkili Dünya Görüşü
2022	NSS	Uluslararası Düzenin Meydan Okuyucusu, Stratejik Rakip	Normatif Üstünlük, Rekabetin Kaçınılmazlığı
1992	NMS	Komünizme Odaklanma	Komünizm bir endişe noktası
1995	NMS	Bahsedilmiyor	Önemli bir aktör olmadığı varsayılıyor
2015	NMS	--	Uluslararası Normlar, İş birliği Davranışı Varsayımı
2018	NMS	Önemli Rakip	Çin ile stratejik rekabet varsayılıyor

2022	NMS	Varoluşsal Tehdit	Aktif bir şekilde çatışma için hazırlık, Küresel düzeni yeniden şekillendirmeyi amaçlıyor
2001	NDS	Potansiyel Meydan Okuma	Rolü henüz tanımlanmamış
2005	NDS	Büyüyen Askeri Güç	Askeri modernizasyon bir meydan okuma olarak görülüyor
2008	NDS	Yükselen Güç	Yükselişi küresel etkileri olacak
2012	NDS	Asya-Pasifik'te Önemli Faktör	Asya-Pasifik'teki eylemler ABD'nin çıkarlarını etkileyecek
2018	NDS	Rakip	ABD öncülüğündeki uluslararası düzeni meydan okuyor

Bulguların değerlendirilmesi

ABD'nin Çin'e yönelik güvenlik belgelerinin analizi, Soğuk Savaş'ın sonundan günümüze kadar çok katmanlı ve evrilen bir betimlemeyi ortaya koymaktadır. Yıllar içinde belgeler içerik ve söylem olarak çeşitli boyutlarda önemli değişiklikler geçirmiş, uluslararası ilişkiler ve sistemde büyük güçler rekabetinde gerçekleşen daha geniş değişiklikleri yansıtmıştır. Bu belgelerde Çin'e ilişkin terimlerin sıklığı, Soğuk Savaş'ın sonundan bu yana belirgin bir şekilde artmıştır. 1992 NMS belgelerinde "Çin" ve "ÇHC" gibi terimlerin olmaması, Çin'in o dönemde ABD güvenlik düşüncelerinde marjinal bir rol oynadığını göstermektedir. Ancak, frekans sonraki yıllarda artmış, Çin'in küresel sahnede yükselen bir stratejik aktör olarak önemini vurgulamıştır. Tematik analiz, Soğuk Savaş'ın hemen sonrasındaki dönemde Asya'ya ilişkin belirsiz referanslardan, Çin'in askeri yetenekleri, ekonomik etkisi ve yönetim modelleri hakkında daha spesifik endişelere evrilmiştir. Zamanla, teknoloji, siber güvenlik, tehdit ve insan hakları gibi temalar da ön plana çıkmış, bu da ABD'nin Çin'e yönelik güvenlik endişelerinin genişleyen kapsam ve derinliğini göstermiştir. Dilbilimsel analiz, erken yıllarda daha nötr bir tonun sonraki belgelerde daha iddialı ve uyarıcı bir dile dönüştüğünü ortaya koymaktadır. Bu değişim, Çin'in küresel etkisinin büyümesiyle birlikte, ABD dış politika çevrelerinde Çin'den kaynaklanan meydan okumalara karşı net ve güçlü bir duruş ortaya koyma gerekliliğini savlayan realist duruşa da işaret eder. Çin'in imajı, Soğuk Savaş'ın hemen sonrasındaki dönemde bir kenar aktörken, son yıllarda bir 'stratejik rakip' ve hatta bir 'potansiyel düşman' haline gelmiştir.

Sonuç olarak, Çin'in ABD güvenlik belgelerindeki betimlemesi, Soğuk Savaş'ın sonundan bu yana önemli bir dönüşüm geçirmiştir ve son belgeler daha gerçekçi bir perspektif benimsemeye eğilim gösterip, güç dengesi dinamiklerine odaklanmaktadır. Bu evrim, uluslararası sistemde ABD'nin Çin ile giderek daha gerilimli olan ilişkisini yansıtmakta ve ABD'nin uluslararası sistemde bu güç konfigürasyonundaki değişimi yönetmek için geliştirdiği uyarlanmış stratejilerini göstermektedir.

Sonuç

Bu araştırmanın amacı, değişen küresel hegemonik durumu ve uluslararası sistemdeki dönüşümü ABD-Çin ilişkilerinin dinamikleri üzerinden geniş bir çerçevede incelemektir. Çalışma, uluslararası sistemdeki dönüşümleri göstermek üzere, üstünlüğü görece gerileyen hegemon olarak ABD'nin Çin'e yönelik tutum ve dış politika davranışlarını nasıl belirlediğini anlamaya yönelik kritik araştırma soruları ortaya koymuştur. Bu sorular, uluslararası ilişkilerin değişken dinamiklerini, güç ve güvenlik

paradigmasındaki değişen anlayışları ve stratejik zorunluluklar tarafından şekillenen süreçleri anlamamıza önemli ölçüde katkı sağlama potansiyeline sahiptir. Bu çalışmada ortaya konduğu üzere, ABD'nin görece hegemonik düşüşü özellikle Çin'e ve yükselen güçlere yönelik dış politikasının yeniden değerlendirilmesine yol açmıştır. ABD'nin liberal küreselci dış politika yaklaşımı, zaman içinde uluslararası sistemde değişen güç dengeleri dolayısıyla Çin'le ortaya çıkan jeopolitik karışıklıklarla başa çıkmak için yetersiz görülüp, realist bir çerçeveye evrilmiş, bu da ABD güvenlik belgelerine yansımıştır. ABD'nin hegemonyasındaki görece düşüşle eş zamanlı olarak, Çin, Amerikan strateji belgelerinde artan bir şekilde 'tehdit' olarak çerçevelenmektedir. Bu eş zamanlılık, ABD-Çin dinamiğinin ve ikili gerilimlerin izole olaylar olmadığını, bunların sistemik kaymaların bir göstergesi olduğunu bu belgeler üzerinde gösterir. Özetle bu çalışma neorealist bir çerçeveden ABD- Çin ilişkilerini ABD güvenlik belgeleri üzerinden analiz ederek, görece gerileyen bir hegemon ve yükselen bir güç arasındaki ilişkiyi uluslararası sistem bağlamında açıklamaktadır. Araştırmanın bulguları, ABD açısından dış politikasının uluslararası sistemdeki dönüşümlere uyumlanacak şekilde belirlenmesi gerekliliğini ortaya koyarken, Çin açısından ise 'Tukididis Tuzağı' olarak adlandırılan yükselen güç ve hegemon arasındaki güvenlik ikileminden kaynaklı hegemonik bir savaş ihtimalini dikkate alma gerekliliğine işaret etmektedir. Araştırmanın sınırlılığı noktasında ise göz önünde bulundurulması gereken nokta, her iki ülke için, davranışlarını belirleyen sistemsel sebeplerden başka bu ülkelerin dış politika kararlarını etkileyen iç politik faktörler, karar alıcılar, ekonomik ilişkiler, diğer ülkelerin dış politika davranışları ve uluslararası norm ve örgütlerin etkililiği gibi etmenlerin de dikkate alınması gerekliliğidir.

Kaynakça

Allison, G. (2017). *Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap*. New York: Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using Thematic Analysis in Psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2), 77-101.

Bryman, A. (2012). *Social Research Methods*. Oxford University Press.

Buzan, B. (2010). China in International Society: Is 'Peaceful Rise' Possible? *The Chinese Journal of International Politics*, 3 (1), 5-36.

Buzan, B., & Wæver, O. (2003). *Regions and Powers: The Structure of International Security*. Cambridge University Press.

Carley, K. (1993). Coding Choices for Textual Analysis: A Comparison of Content Analysis and Map Analysis. *Sociological Methodology*, 23, 75-126.

Charteris-Black, Jonathan. (2005). *Politicians and Rhetoric: The Persuasive Power of Metaphor*. Palgrave Macmillan.

Department of Defense. (2001). *National Defense Strategy*. U.S. Government Printing Office.

Department of Defense. (2005). *National Defense Strategy*. U.S. Government Printing Office.

Department of Defense. (2008). *National Defense Strategy*. U.S. Government Printing Office.

Department of Defense. (2012). *National Defense Strategy*. U.S. Government Printing Office.

Department of Defense. (2018). *National Defense Strategy*. U.S. Government Printing Office.

Department of Defense. (2022). *National Defense Strategy*. U.S. Government Printing Office.

- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51-58.
- Fairclough, N. (1995). *Eleştirel Söylem Analizi*. Longman.
- Finnemore, M., & Sikkink, K. (1998). International Norm Dynamics and Political Change. *International Organization*, 52(4), 887-917.
- Flick, U. (2018). *Designing Qualitative Research*. Sage.
- Gee, J. P. (2014). *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*. Routledge.
- Gilpin, R. (1981). *War and Change in World Politics*. Cambridge University Press.
- Hall, Stuart. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. Sage.
- Jervis, R. (1976). *Perception and Misperception in International Politics*. Princeton University Press.
- Joint Chiefs of Staff. (1992). *National Military Strategy*. U.S. Government Printing Office.
- Joint Chiefs of Staff. (2004). *National Military Strategy*. U.S. Government Printing Office.
- Joint Chiefs of Staff. (2015). *National Military Strategy*. U.S. Government Printing Office.
- Joint Chiefs of Staff. (2018). *National Military Strategy*. U.S. Government Printing Office.
- Joint Chiefs of Staff. (2022). *National Military Strategy*. U.S. Government Printing Office.
- Jorgensen, M., & Phillips, L. (2002). *Discourse Analysis as Theory and Method*. Sage.
- Kratochwil, F. (1989). *Rules, Norms, and Decisions*. Cambridge University Press.
- Lakoff, G. (2008). *The Political Mind: Why You Can't Understand 21st-Century Politics with an 18th-Century Brain*. Viking.
- Mearsheimer, J. J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. W. W. Norton & Company.
- Office of the President of the United States. (1991). *National Security Strategy*. U.S. Government Printing Office.
- Office of the President of the United States. (1993). *National Security Strategy*. U.S. Government Printing Office.
- Office of the President of the United States. (1994). *National Security Strategy*. U.S. Government Printing Office.
- Office of the President of the United States. (1995). *National Security Strategy*. U.S. Government Printing Office.
- Office of the President of the United States. (1996). *National Security Strategy*. U.S. Government Printing Office.
- Office of the President of the United States. (1997). *National Security Strategy*. U.S. Government Printing Office.
- Office of the President of the United States. (1998). *National Security Strategy*. U.S. Government Printing Office.

- Office of the President of the United States. (2000). National Security Strategy. U.S. Government Printing Office.
- Office of the President of the United States. (2001). National Security Strategy. U.S. Government Printing Office.
- Office of the President of the United States. (2002). National Security Strategy. U.S. Government Printing Office.
- Office of the President of the United States. (2006). National Security Strategy. U.S. Government Printing Office.
- Office of the President of the United States. (2010). National Security Strategy. U.S. Government Printing Office.
- Office of the President of the United States. (2015). National Security Strategy. U.S. Government Printing Office.
- Office of the President of the United States. (2017). National Security Strategy. U.S. Government Printing Office.
- Office of the President of the United States. (2022). National Security Strategy. U.S. Government Printing Office.
- Saldaña, J. (2015). *The Coding Manual for Qualitative Researchers*. Sage.
- Scott, M. (2016). *WordSmith Tools. Lexical Analysis Software*.
- Seymour-Ure, C. & Berelson, B. (1972). Content analysis in communication research. *Journal of the Royal Statistical Society Series D (The Statistician)*, 21(2), 145.
<https://doi.org/10.2307/2987332>
- Van Gorp, B. (2007). The constructionist approach to framing: Bringing culture back in. *Journal of Communication*, 57(1), 60-78.
- van Dijk, T. A. (1993). Eleştirel söylem analizinin ilkeleri. *Discourse & Society*, 4(2), 249-283.
- Walt, S. M. (1987). *The Origins of Alliances*. Cornell University Press.
- Walt, S. M. (1998). International Relations: One World, Many Theories. *Foreign Policy*, No. 110, pp. 29-46.
- Waltz, K. N. (1979). *Theory of International Politics*. Addison-Wesley.
- Wendt, A. (1992). Anarchy is what States Make of it: The Social Construction of Power Politics. *International Organization*, 46(2), 391-425.
- Wodak, R., & Meyer, M. (2015). *Methods of Critical Discourse Analysis*. Sage.